

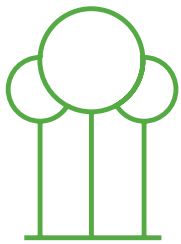
Zicht op Zoniën

inverde
opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer vzw

De Koninklijke Schenking

Agentschap voor
Natuur en Bos

Natuurgroeping
Zoniënwood vzw
www.ngz.be

LEEFMILIEU BRUSSEL
- BIM -

lente/zomer 2009

Het woud van de toekomst

De structuurvisie van het Zoniënwood is rond. De drie gewesten slaan de handen in mekaar om het bos tegelijk als waardevol ecosysteem en als recreatieve oase op hun grondgebied te beschermen én te verbeteren. Niet elk voor zich, maar samen werken ze concrete oplossingen uit voor problemen waar het Zoniënwood als geheel mee kampt.

Op basis van een inventaris van al wat mooi is, maar ook van al wat fout gaat in het woud, stelden ze een visie op: waar moet het naartoe? En hoe raken we daar? Hoe realiseren we samen het groene, gevarieerde, rijke en aangename Zoniënwood van de toekomst?

Een aantal punten zijn vastgelegd, een stappenplan wordt uitgetekend. Lees meer op pagina 4 van deze krant.

Van de hak op de tak

De adelaarsvaren

Zodra de lente in de lucht hangt, verschijnen hier en daar in het tapijt van dorre stengels en bladeren in het bos, opvallende groene krullen. Nadat ze in de winter zijn verdwenen, ontluiken de nieuwe bladeren van de adelaarsvaren in de open plekken op de zure bodem van lichte bossen. Binnenkort vormen deze varens weer uitgestrekte en soms dichte, ondoordringbare populaties. Met hun hoogte tot 3 meter vormen zij een ideale schuilplaats voor groot wild zoals reeën en everzwijnen.

De adelaarsvaren wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door zijn grote bladeren die horizontaal langs zijn vezelachtige hoofdstengel staan. Met zijn ondergrondse stengel, rhizoom genaamd, koloniseert deze varen in sneltempo de open plekken, en vertraagt zo de natuurlijke regeneratie van het woud. Hij vecht immers verwoed om zijn deel van het licht, het water en de minerale zouten die voorhanden zijn. In aanplantingen is regelmatig snoeien tijdens de eerste jaren trouwens de boodschap. Zo krijgen jonge planten de kans om tot bloei te komen en te groeien.

Jean- Christophe Prignon

(c) Jean-Christophe Prignon

Welkom aan de lezer

Een frisse kijk op Zoniën

In enkele weken tijd, soms zelfs enkele dagen, verandert het ontluikend lentegroen ons hele bos. Waar voorheen het dof grijsbruin overheerste, filtert een helgroen, nog onvolledig bladerscherf de lentestrallen.

In dit nummer van Zicht op Zoniën stellen we u meteen ook een nieuwe visie voor op het hele woud. In het najaar van 2008 namen de drie gewestelijke bosbeheerders een nieuwe 'structuurvisie' aan, die de hoofdlijnen voor de inrichting en het gebruik van het Zoniënwoud wil uitzetten.

De structuurvisie wil het Zoniënwoud versterken door zowel de ecologische als de recreatieve netwerken te verbeteren doorheen het hele bos. Door voor bezoekers een duidelijker en uniforme bewegwijzering te ontwikkelen. Door de talrijke riolen die nog steeds ongezuiverd afvalwater in het bos lozen eindelijk te saneren. Door de verspreide kleine parkings te vervangen door minder, maar grotere en beter uitgeruste 'toegangspoorten' tot de natuur.

De structuurvisie die we hier voorstellen, was een werk van lange adem. Bijna drie jaar is aan de studie gewerkt. Maar dit is slechts het begin. Vanaf nu werken we onze structuurvisie stap voor stap uit tot concrete resultaten op het terrein. Uit wat voorafging weten we dat dat ook veel tijd en inzet zal vragen. Daarbij zal de hulp en de inspiratie van iedereen erg welkom zijn. Maar ongetwijfeld zullen we over enkele jaren plots merken hoe ons bos veranderd, verfraaid, versterkt is.

Het lijkt een zo'n beetje op de natuur zelf: hoe door jarenlang opbouwen van ons bos, en door het groeien en openbloeien van elk klein plantje of dier, het woud in enkele weken tijd zoveel mooier wordt.

Patrick Huvenne
Regiobeheerder te Groenendaal
Agentschap voor Natuur en Bos

Stéphane Vanwijnsberge
Ingenieur Onderafdeling Natuur en Bos
Brussel Leefmilieu

De zwarte specht

(c) Bernard Van Eiegem

Deze spectaculair uitziende vogel kan wel 45 centimeter groot worden. Hij wordt gekenmerkt door een zwart verenkleed en rode kruin. Zijn thuis zijn hoogstammige beuken en populaties van oude grove dennen.

Zijn nestholte hakt de zwarte specht rechtstreeks uit in een levende boom, tot 15 meter hoog. Hij werkt grote hoeveelheden insecten naar binnen, vooral mieren. Regelmatig vind je sporen van zijn pikplekken terug aan de voet van dode bomen en op grote boomstronken.

In het Zoniënwoud wonen enkele broedparen van de zwarte specht. Deze weinig voorkomende soort is tuk op uitgestrekte bossen met een groot aantal oude, hoogstammige beuken. De zwarte specht is zo zeldzaam, dat hij beschermd wordt door de Europese Habitatrichtlijn.

Jean- Christophe Prignon

De lederloopkever

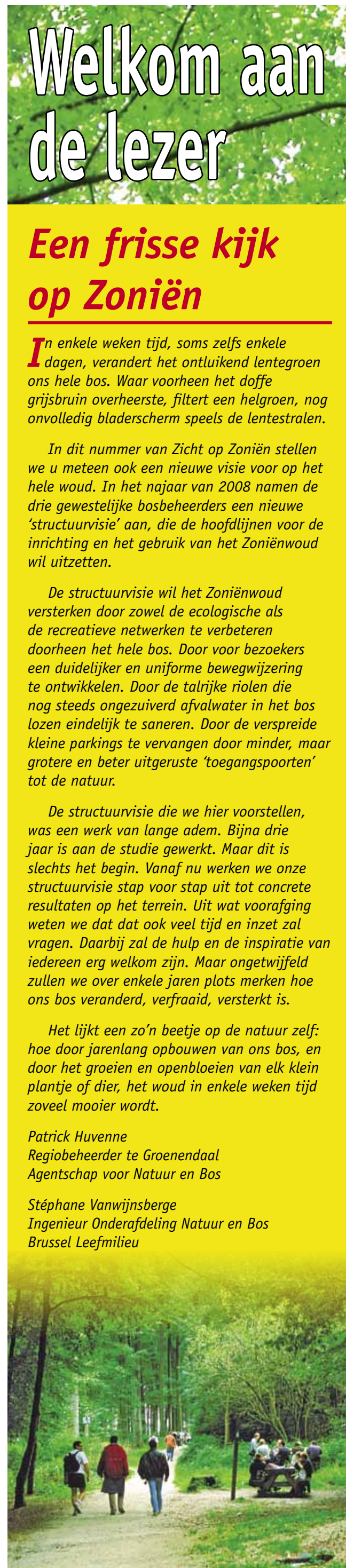
Deze kever is bruin-zwart van kleur met een paarsachtige glans en kan tussen 2,5 en 4,5 centimeter groot worden. Hij beschikt over ruwe dekschilden, dat waren oorspronkelijk vleugels die verhard zijn om het diertje te beschermen. Daardoor kan de lederloopkever niet meer vliegen, maar hij is wel geëvolueerd tot een prima loper.

De lederloopkever is een roofdier dat zich vooral voedt met naaktslakken, huisjesslakken, larven van andere insecten en aardwormen. Hij is dol op onderhoud, meer bepaald dode bladeren, die hij vooral vindt onder stammen, afgevallen takken en oude boomstronken. Om de populaties van dit insect in stand te houden, volstaat het dus om altijd genoeg dood hout op de bodem te laten liggen.

Jean- Christophe Prignon

(c) Bernard Van Eiegem

Dood is gewoon doodgewoon

Dood hout is een onontbeerlijk deel uit van de natuurlijke voedselketen. De bosbeheerders ijveren er daarom al jaren voor om dood hout zo veel mogelijk in het bos te laten liggen. Maar ook dode dieren zijn van vitaal belang voor de dieren en de planten in het bos. Ook al zien ze er niet altijd even aantrekkelijk uit ...

Dirk Raes, boswachter van het Agentschap voor Natuur en Bos: "Resten van overleden dieren kampen met een imago probleem. Dode dieren vinden we ongewoon: we associëren ze al te makkelijk met besmettelijke ziekten en blijven er liever uit de buurt. Maar bekijken we ze van naderbij, dan blijken ze net een oase van leven."

Om aan te tonen hoe belangrijk die kadavers zijn, heeft het ANB met de hulp van Nederlandse collega's van het Staatsbosbeheer en ARK Natuurontwikkeling het project *Dood doet leven* opgestart in het Zoniënwoud. Dieren die in een verkeersongeval gestorven zijn, worden op een centrale plek in het bos gelegd waarop een speciale camera gericht staat. Telkens een ander dier op het kadaver af komt, merkt de camera beweging op en maakt hij een foto van het tafereel. Zo legt hij stap voor stap het vergaan van de dode bosbewoner vast.

"We willen met dit project in de eerste plaats de biodiversiteit in het bos verhogen. Maar ook monitoring is een doel: welke dieren komen bij de kadavers op bezoek en wat komen ze er zoeken? Zo kieke de camera de afgelopen maanden al heel wat opmerkelijke bezoeken. Een dood reekalf

werd bijvoorbeeld besnuffeld door soortgenoten die afscheid kwamen nemen. Maar er werden ook onverwachte bezoekers waargenomen, zoals de zeldzame lederloopkever", aldus Dirk Raes.

"Ten slotte willen we ook een manier vinden om de dood aanvaardbaar en zelfs interessant te maken voor de wandelaar. Ook voor de natuurbeleving zijn dode dieren immers een verrijking. Met hun spectaculaire bezoekers zoals vos, buizerd en everzwijn, kunnen ze een absolute trekpleister vormen voor de geleide wandelingen die het ANB over dit thema wil gaan organiseren in het Zoniënwoud", besluit de boswachter.

Zo'n wandeling wordt beslist geen rouwstoet, maar een ontdekkingstocht naar het wonder van natuurlijke recyclage.

Meer info:
www.dooddoetleven.nl

(c) Dirk Raes via Stealth Cam STC-1650

BOOM ONDER DE LOEP

De maagdelijk witte berk

Zomer en winter herken je de berk meteen aan zijn vaak helder witte bast, vaak bespikkeld met zwarte ruitvormige vlekken. De berk is een pioniersoort bij uitstek. In juli-augustus maken de zaadjes zich los van de katjes om zich op vleugeltjes te laten meevoeren door de wind. Een berk kiemt en houdt stand op de slechtst denkbare bodem, zelfs in de dakgoot of tussen de kasseien.

Op droge zandgronden vind je veelal ruwe berk, in natte veengrond komt de zachte berk vaker voor. Beide soorten zijn inheems. De zachte berk herken je aan de beharing op blad, bladsteel en eenjarige twijg; bij de ruwe berk zijn die onderdelen kaal. Naar het schijnt, vermengen ze zich niet zo gemakkelijk in de natuur, wat niet kan worden gezegd van alle uitheemse zustersoorten. Bij de inventarisatie van Noord-Amerikaanse collectiegroepen in het Arboretum van Tervuren raakten we niet wijs uit de vele kruisingen van papierberk, gele berk, grijze berk, suikerberk ... Heb jij dus zaai- of plantgoed van de oorspronkelijke, zuivere soorten liggen, laat het ons dan zeker weten!

Wilfried Emmerechts

(c) Wilfried Emmerechts

Bevinden we ons hier in de Siberische taiga? Nee hoor, ook op de zandige toppen van de Brabantse heuvels, de zogenaamde zavelkoppen, voelt de ruwe berk zich thuis. Dit is een dichte berkenopslag langs de Dronkemansweg tussen Tervuren en Overijse. Als je hier zou kaalkappen en plaggen of laten begrazen door schapen, dan krijg je op termijn wellicht net zo'n mooie purperen heide als in de Kempen.

SPOREN UIT HET VERLEDEN

Rood Klooster: vergroeid met de geschiedenis

Het verleden is overal, ook in het woud. De sporen zijn er, zowel onder je voeten als boven je hoofd. En zo wordt een boswandeling in één klap een tocht door de geschiedenis.

Op de hooggelegen stukken van de site van het Rood Klooster in Oudergem ziet het woud er helemaal anders uit dan het beukenbos dat we elders in het Zoniënwoud kennen. Het is een gemengd, trapsgewijs stijgend bos, gedomineerd door prachtige gesteelde eiken. Vanaf eind april is de bodem bovendien bedekt met een spectaculair blauw tapijt van boshyacinten.

Het vreemde is dat de scheiding tussen dit stuk en de rest van het woud heel brusk is. Ga je iets dichterbij kijken, dan zie je dat ze eigenlijk bestaat uit een ophoging en een greppel die vast en zeker door mensenhanden zijn gemaakt. Waarschijnlijk is dit vlakke gedeelte van het woud begraasd of bebouwd geweest in de Romeinse tijd, of zelfs vroeger. Grazende dieren hebben de boshumus wellicht verrijkt en verbeterd met hun uitwerpselen, of door de bovenste lagen van de bodem regelmatig om te woelen op zoek naar voedsel. Misschien werd de bodem ook bewerkt en bemest voor de landbouw.

Hoe dan ook, dank zij de uitstekende bodemkwaliteit en het betere zonlicht heeft dit 'patrimonium' doorheen de jaren heel wat verschillende soorten de kans gegeven om zich te vestigen, zoals de massaal aanwezige boshyacint. De grote eiken met hier en daar holtes in, bieden bovendien onderdak aan talloze gasten zoals de groene specht en de Vlaamse gaai, om van de talloze insecten nog te zwijgen. Tegelijkertijd vormen de trapsgewijze structuur en de piepkleine openingen in de dichte struiklaag een thuis voor heel wat kleine bosvogels.

Dit kwetsbare ecosysteem wordt nu zorgvuldig beheerd als bosreservaat, zodat het nog heel lang zal blijven zoals het is.

Jean-Christophe Prignon

(c) Jean-Christophe Prignon

NVDR: De auteur dankt professor Roger Langohr voor bepaalde informatie die werd aangeleverd voor dit artikel.

Een structuurvisie voor het Zoniënwoud

Knelpunten in kaart, oplossingen in zicht

Het Vlaamse, Waalse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest werken sinds een paar jaar aan een structuurvisie voor het Zoniënwoud. Niet alleen voor de delen op hun grondgebied, maar samen en voor het hele woud zoeken ze oplossingen voor belangrijke knelpunten in het ecosysteem. En die worden met de dag concreter.

Een bos van staatsbelang

De Europese Unie heeft een gevarieerde en rijke natuur. Om die te behouden, bestaat sinds de jaren 1990 het project Natura 2000, dat een heel netwerk van beschermde natuurgebieden afbakt en via speciale richtlijnen in stand wil houden. België telt zo'n 450 van die speciale sites, die samen zo'n 56.000 hectare beslaan en dank zij Natura 2000 dus speciale bescherming genieten. Het Zoniënwoud is daar een van.

Het is de taak van de Belgische overheden om de nodige maatregelen te nemen om bestaande habitats en soorten in het woud in stand te houden, te beschermen of te herstellen. De staat moet niet enkel rekening houden met de biologische, maar ook met de economische, sociale en culturele kenmerken van het gebied. Natura 2000 duidt immers geen 'gesloten' reservaten aan, het is net de bedoeling om een natuur- maar zeker ook mensvriendelijk beleid te voeren.

Allen voor één

Om de daad bij het woord te voegen, staken de drie gewesten die het Zoniënwoud tot hun grondgebied mogen rekenen de koppen bij elkaar. Zowel het Waalse, het Vlaamse als het Brussels Hoofdstedelijke Gewest afzonderlijk hadden al eigen initiatieven in hun deel van het woud. Maar er was duidelijk nood aan een interregionale aanpak: samen wilden ze de krijtlijnen voor de toekomst uittekenen en de plannen qua ruimtelijke ontwikkeling en ecologisch beheer op elkaar afstemmen. Er zou een heuse structuurvisie komen, over de gewestgrenzen heen.

Centraal in dit alles stond het behoud en de versterking van het ecosysteem. Een team van experts maakte daarvoor een complete inventaris op van alle aspecten die het woud een interessant, ecologisch uniek en waardevol gebied maken. Wat is de geschiedenis van het woud, welke soorten leven er, welke bijzondere biotopen en soorten herbergt het? En waardoor worden ze bedreigd?

Na een onderzoek van twee jaar werd duidelijk wat de problemen precies waren en waar de nieuwe mogelijkheden voor gezamenlijke initiatieven lagen. De experts legden de vinger op twee belangrijke knelpunten: de infrastructuur die het woud langs alle kanten doorkruist én de druk van een massa mensen die het woud als recreatiegebied gebruiken, met heel wat overlast en zwerfvuil tot gevolg.

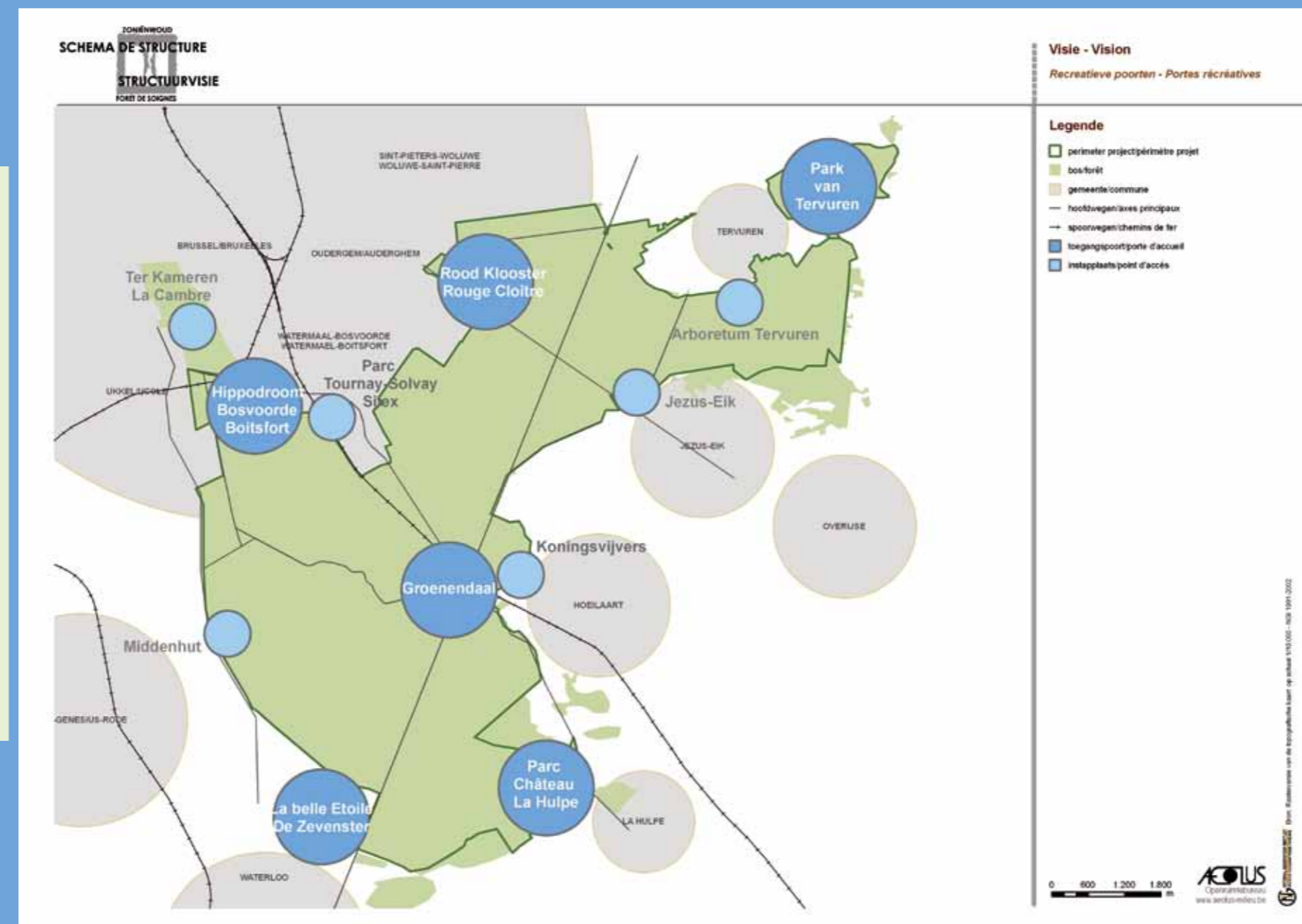
Een visie met toekomst

Nu de knelpunten blootgelegd zijn, komt het erop aan om de opdracht van Natura 2000 waar te maken en concrete oplossingen uit te werken. En wel op vier vlakken.

- 1) Eerst en vooral, in het belang van zowel de natuur als haar bezoekers, wordt de recreatie in het bos gekanaliseerd via goed uitgeruste toegangspoorten tot het woud.
- 2) In het bos zelf moeten de ecologische en recreatieve netwerken beter verbonden worden met elkaar en met de omgeving van het bos.
- 3) Een zware dobber wordt ook het wegwerken van de verstoring en ruimtelijke versnippering die de infrastructuur in het bos gebracht heeft. Auto- en spoorwegen moeten beter afgeschermd, vervuild water uit de stad mag niet meer het bos in vloeien.
- 4) En ten slotte willen de gewesten achter de structuurvisie af van hun verschillende eigen aanpak en het woud werkelijk zijn eigen identiteit geven. Allen voor één woud, één woud voor allen!

Tegen de versnippering

Autobanen, snelwegen en een spoorlijn doorkruisen vandaag het woud. Door een aantal daarvan te sluiten, droogdalen te herstellen, ecoducten aan te leggen en voetgangersbruggen te verbeteren, worden versnipperde stukken bos weer met elkaar verbonden. Afgesloten enclaves zoals het **Vorserijplateau** gaan zo weer deel uitmaken van het grote groene geheel.

Netwerk tot ver buiten het woud

Fietsroutes, ruit- en wandelpaden worden vernieuwd en verbeterd, maar ook aangesloten op lange-afstandsroutes buiten het woud (GR-paden, fietsroutes...). Zo kunnen mountainbike parcours bijvoorbeeld van bestaande of nieuwe fietsroutes aftakken en krijgt het woud een meer geïntegreerd recreatief aanbod.

Ook ecologisch steekt het Zoniënwoud de handen uit naar de omgeving, met uitlopers tot in de valleien van de Voer, Laan, IJse, Woluwe en Argentine. Daarnaast kunnen bosstapstenen een aansluiting geven met andere belangrijke kernen zoals het **Hallerbos** en het Meerdalwoud.

Naar een eigen identiteit

De identiteit van het Zoniënwoud reikt verder dan dat van de drie gewesten waar het in ligt. Juridisch, administratief en praktisch wordt het beheer van het woud onderling afgestemd. Zo kunnen alle communicatiemiddelen, alle borden en wegwijzers in één en dezelfde huisstijl gemaakt worden. Een visuele identiteit die de som van haar drie delen ver overstijgt.

100 jaar Vrienden van het Zoniënwoud

Dit jaar bestaat de Liga van de Vrienden van het Zoniënwoud maar liefst een eeuw. Een uitzonderlijk jubileum, dat niet ongemerkt voorbij zal gaan!

Op 26 oktober 1909 verzamelde de schilder René Stevens een aantal kunstenaars om samen de Liga van de Vrienden van het Zoniënwoud te stichten. Ze zetten zich tegen de 'vandalen' die de bomen rooiden en ijverden voor een eerder sociaal dan economisch bosbeheer.

Dankzij de inspanningen van de Liga, is Zoniën sinds 1959 als landschap beschermd. Maar de wildgroei van wegen en nutsvoorzieningen versnipperen het bos nog altijd en nu wordt ook het hele gebied omsingeld door de verstedelijking. Dat brengt uiteraard ook meer en meer vervuiling met zich mee.

De vereniging heeft ook vandaag nog als doel het bos te beschermen en te promoten als uitgestrekt ecologisch gebied, dat samen met het Hallerbos en het Meerdalwoud een grote groene gordel vormt door ons landschap. Met het oog op de klimaatveranderingen, wordt die taak steeds belangrijker.

Michel Maziers

Postkaart uitgegeven door de Liga vlak na haar oprichting

De Eeuwfeesten: activiteiten in het voorjaar

Za 28/03	14 u.	Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	Het Arboretum van Groenendaal geleid door R. Mattelaer, bosgids (NGZ) (in het Nederlands)
Za 18/04	14 u.	Ukkel (parking Gravendreef)	Bronnen van de Woluwe, geleid door R. Beys (Cercle de Mycologie de Bruxelles) - einde voorzien rond 17.00u
Za 25/04	14 u.	Bosvoorde (station NMBS)	Verbroedering met De Vrienden van Heverleebos en Meerdalwoud, Les Amis du Parc de la Dyle, Natuurgroepering Zoniënwoud, Environnement Waterloo, Natuurpunt St-Genesius-Rode, ADESA.
Zo 26/04	10 - 18 u.	Turn en Tassis	Deelname 'Erfgoed Feest'
Za 02/05	14 u.	Rood Klooster (kunstencentrum)	Botanische wandeling geadjst door J.J. Cuvelier - einde voorzien rond 17.30u

Wandeling van de Vrienden van het Zoniënwoud in Argenteuil, 2004

Spelen in het bos

Jeuwbewegingen kunnen een praktische en nuttige bijdrage leveren aan het bosbeheer en er tegelijkertijd ook zelf beter van worden. Het boek *Buiten Benen* leert je hoe spelen in de natuur eigenlijk heel... *natuurlijk* is!

In het Kapucijnenbos in Tervuren hebben de scouts van Overijse geholpen bij de eerste dunning van het zilversparrenbestand. Dunningen in staakhout zijn doorgaans niet rendabel omdat de geveldde stammetjes nauwelijks verkoopbaar zijn, maar ze leveren wel uitstekend sjarahout op. Het is best hard werken om de stammetjes te onttakken, uit het bos te sleuren en te ontschorsen. Op een tweetal weekends sleepten de scouts-bosarbeiders toch een hele vrachtwagen vol mooie gelijke sjarahout van 4 meter lang uit het woud.

De Boy Scouts of America, waarvan een afdeling in Elsene actief is, laten hun opgroeiende leden een 'Eagle' programma doorlopen. Dat programma bestaat uit een hele reeks proeven en wordt afgesloten met een project ten dienste van de gemeenschap. In het Kapucijnenbos en het Arboretum van Tervuren hebben in de voorbije jaren verschillende zulke 'Eagle projects' plaatsgevonden. Er werden takkenrillen opgebouwd, parkmeubilair hersteld, paden vrijgemaakt, vogelkers bestreden... Doorgaans is dat een gezellige bedoening, met pizzapicknick in het bos én een mooi resultaat achteraf.

Jeuorganisaties die inspiratie willen opdoen om natuurvriendelijk te spelen, kunnen vanaf februari hun hart ophalen met *Buiten Benen*, een handboek dat je gewoon móet hebben. Het staat boordevol kant-en-klare spelen in bos en natuur, weetjes over planten en dieren, originele kooktips en doe-ideeën voor natuurvriendelijke activiteiten in elk seizoen.

Bestellen is simpel, je hoeft alleen maar even te surfen naar de website van Inverde (www.inverde.be/inverde/buitenbenenboek). Voor een luttel 7 euro (incl. verzendings- en administratiekosten) ontvang je dit prachtige boek met kant en klare informatie. *Buiten Benen* is een uitgave van Inverde vzw met de steun van de Vlaamse Overheid.

Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn verschillende speelzones aangeduid. Hierover mee in één van de volgende edities.

Info: www.inverde.be

Veronique De Smedt en Wilfried Emmerechts

Enkele voorproeftjes uit het Buiten Benen boek

Hommelnestjes

Jonge hommelmenginginnen houden van rommelhoekjes om een nieuw nest te maken. Een nestplekje maken is heel eenvoudig. Je hebt alleen een grote stenen bloempot nodig en wat zon. Graaf een gat waar de pot in past. Vul het gat eerst voor een derde met mos en dor gras, waar je de pot ondersteboven overheen zet. Zorg dat het gat in de bodem van de bloempot op gelijke hoogte met de grond komt en vul de ruimte rond de pot weer op met grond. Maak nu nog een dak door links en rechts van de pot een steen te plaatsen en leg daar een tegel bovenop. Ziezo, je nest is klaar!

Originele muziekinstrumenten

- **Eikelfluit:** Maak midden in de bovenkant van de rijpe eikel een gaatje (zonder dat de eikel barst). Maak het gaatje leeg met een tandenstoker. Blaas zachtjes boven het gaatje. Ook op eikelnapjes kan je keihard fluiten, maar dat is niet gemakkelijk. Oefening baart kunst!
- **Zaaddozen:** Stop allerlei zaden in een blikken of plastic doos. Sluit de doos af en schud ze heen en weer. Om andere geluiden te maken, kan je ander materiaal gebruiken, zoals een luciferdoosje.
- **Windgong:** Hang stokken van verschillende lengte en dikte aan een touw. Hang dat horizontaal tussen twee boomtakken. Sla met een stok op de verschillende stokken van je windgong en maak je eigen lied. Hoe dikker en langer de takken, hoe lager het geluid. Hoe dunner de takken, hoe hoger.

GROENENDAAL

Eerste poort tot Zoniën gaat open

Het oude koetshuis uit 1770 zag er de laatste jaren niet zo goed uit. Een verwilderde haag verstopte het voor de voorbijgaande wandelaar. Het leek wel of de natuur zicht schaamde voor deze vergane glorie. Maar nu? Weg die verwilderde haag! Van ver in de vallei zie je het priorijgebouw weer staan. En dat is precies de bedoeling, want op 1 februari 2009 begon het zijn nieuwe leven als toegangspoort tot het Zoniënwoud.

De site van Groenendaal moet op termijn één van de belangrijkste toegangspoorten worden naar het Zoniënwoud. Een centrale onthaalplek voor de bezoekers van het bos. Binnen enkele maanden zullen fietsers en wandelaars er na hun tochtje in het bos zelfs iets kunnen drinken in het 'Vlaams café'. De restauratie van het kasteel en de site past perfect binnen de structuurvisie van het Zoniënwoud die recent door de drie gewesten werd onderschreven (zie p.4). Er werd ook rekening gehouden met de waarde van deze monumentale site en de doeleinden die het gebouw en zijn omgeving door de eeuwen heen hebben gekend.

In wiens voetsporen stap je als je onder de boogvormige ingang binnenwandelt? Het kasteel was aanvankelijk een koetshuis en werd bewoond door koetsiers en personeel van de achttiende-eeuwse priorij. Na de eerste opheffing van het klooster,

heeft de Oostenrijker Joachim Zinner er zijn bureau. Voor hij van het Zoniënwoud een beukenbos maakt, heeft hij al de plannen getekend voor de beplanting van de Brusselse Warande.

Het oude kloostervierkant is verdwenen, maar in 1793 nemen de kloosterlingen opnieuw hun intrek in het voormalige koetshuis. Vanaf 1822 lopen bankiers dagelijks in en uit, want het kasteel wordt samen met het hele Zoniënwoud eigendom van de voorloper van de Generale Maatschappij. In 1843 wordt het woud overgedragen aan de Belgische staat. Met een uithangbord 'Château de Groenendaal' boven de ingang, doet het dienst als uitvalsbasis voor hotel- en restaurantbezoekers die geregeld naar de vallei afzakken. Nog later wordt het ingericht als clubhuis.

Wie kun je er nu tegenkomen? Het kantoor van regiobeheerder Patrick Huvenne (Agentschap voor Natuur en Bos) en zijn medewerkers is al verhuisd van Jezus-Eik naar het kasteel. En binnen enkele maanden volgt Inverde, dat gespecialiseerd is in opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer. En voorts is er nog plaats om er buitenlandse gasten te logeren.

Maar er liggen nog plannen klaar. De restauratie van de kerk, het opknappen van de Ganzepootvijver, de aanleg van de parking, de uitbreiding van het

Bosmuseum, het beter uitstippelen van wandel- en fietsroutes... Uiteindelijk is het de bedoeling bezoekers langs zes zulke 'poorten' het bos in te leiden. In de vallei van Groenendaal is in de voormalige priorij van mysticus Jan van Ruusbroec alvast het startschot gegeven.

Pierre Kestemont

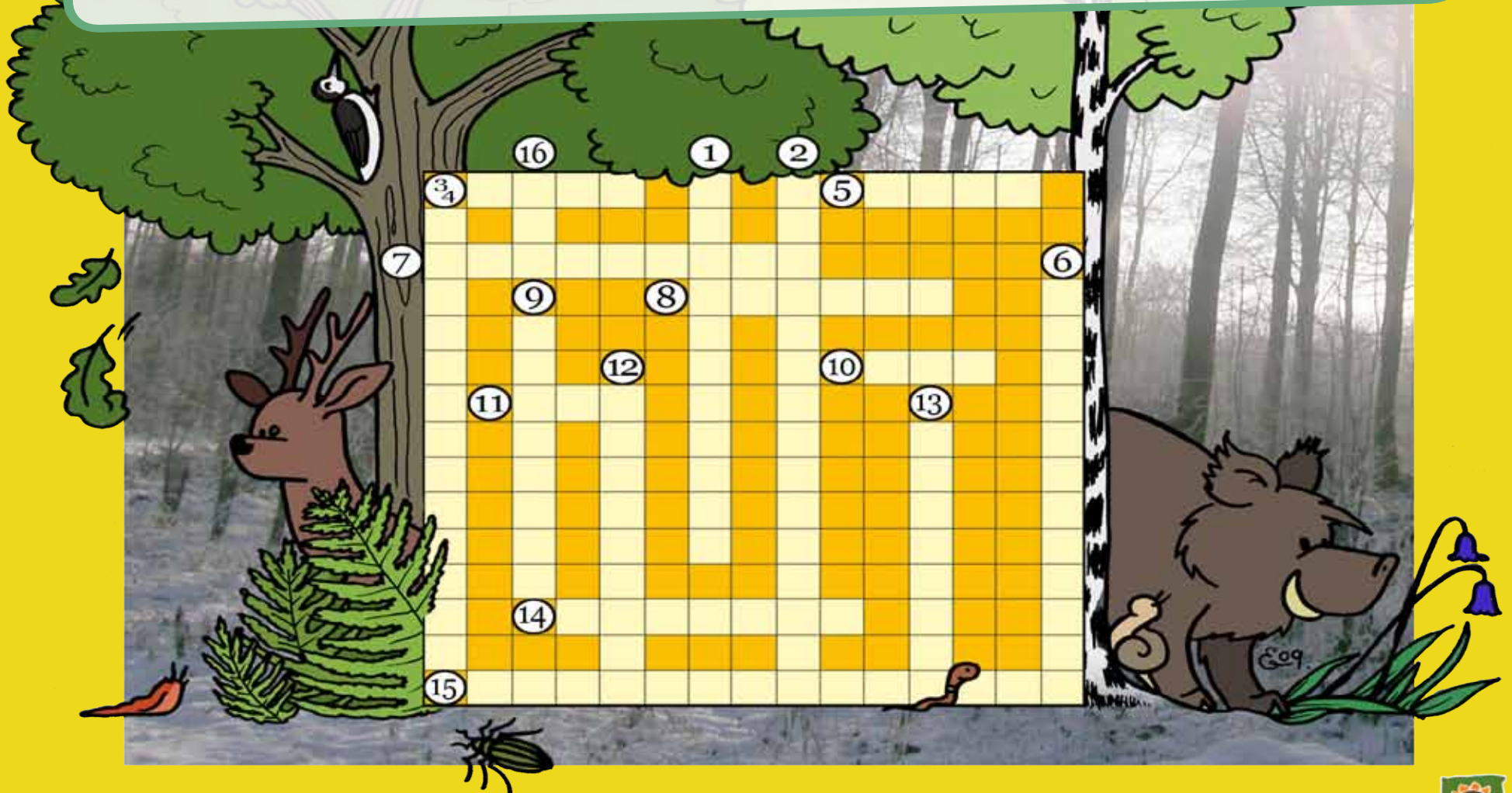
Het kasteel van Groenendaal moet één van de zes poorten worden naar het Zoniënwoud. Hoofddoel is wandelaars en fietsers makkelijker en aangenamer door het bos te loodsen.

Een kruiswoordraadsel over het Zoniënwoud

Voor iedereen

Lees pagina's 2 en 3 van deze krant goed.
Dan los je dit kruiswoordraadsel in een handomdraai op.
(Groen = makkelijk/ Geel = redelijk/ Rood = moeilijk)

1. Ik ben een weekdier en draag mijn huisje op mijn rug
2. Ik ben een zwart insect en je vindt me in het strooisel
3. De meest voorkomende boom in het Zoniënwoud
4. Ik behoor tot de kruidlaag en in mijn naam zit een vogel
5. Mij herken je aan mijn witte schors
6. Blauwe, geurige voorjaarsbloemen
7. Harde vleugel van een kever
8. Ik maak mijn hol in oude en zieke bomen
9. Ik zie eruit als een kleine slang en maak gangetjes in de grond
10. Ik ben een naaldboom en mijn naalden staan nooit alleen
11. Ik woon in het Zoniënwoud en op mijn kop draag ik een gewei
12. Wild varken
13. Ik ben een dier dat andere dieren opeet
14. Een plek waar een specht naar insecten komt zoeken
15. Wij zijn planten die als eersten een ontgonnen terrein innemen
16. Ik ben de koning onder de bomen

Michaël Derom en Gaëlle Carlier voor Tournesol-Zonnebloem vzw www.tournesol-zonnebloem.be

OPROEP BEGELEIDERS

Gezocht: begeleiders voor natuurateliers

Ieder jaar ontvangt het Bosmuseum een paar duizend schoolkinderen die deelnemen aan natuurateliers. We laten kinderen immers graag op een creatieve, minder schoolse manier kennismaken met de natuur. De allerkleinsten leren op het kabouterpad kabouter Pim en kabouter Slaapkop kennen. Zij vertellen de kleuters hoe boskabouters werken, spelen en eten. De grotere kinderen nemen we mee op speurtocht in het bos. We zoeken sporen van dieren, leren bomen benoemen en onderzoeken het water van de poel. En dat zijn maar enkele voorbeelden uit het ruime aanbod...

Voor de natuurateliers voor kleuters is het Bosmuseum op zoek naar extra begeleiders. Vooral in de herfstperiode kan het flink druk worden in het museum en zijn wat extra helpende handen meer dan welkom. Wil jij graag kinderen op een speelse manier vertrouwd maken met de boeiende leefwereld van het bos? Kun je je af en toe een halve dag vrij maken (vooral tijdens de herfst)? Dan ben jij misschien de persoon die we zoeken.

Meer weten?

Neem contact op met Mia Brankaer, telefonisch op 0499/53 98 08 of via email naar mia.brankaer@telenet.be

Activiteitenkalender

Datum	Activiteit	Organisator	Meer info	Taal
April				
4/4 – 14 u. 30	Botanische wandeling	COWB	0494/699.358 - moniquehars@yahoo.fr – www.cowb.be	FR
5/4 – 9 u. 30	Natuurwandeling in Bosvoorde	COWB	0478/550.424 - info@cowb.be – www.cowb.be	FR
5/4 – 10 u. 30	De wonderse wereld van pissebed & Co, lezing over bodemdierpjes in het kader van de Zondagen van het Museum Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2 te 1560 Hoeilaart. Vooraf inschrijven via www.inverde.be	Inverde	02/657.93.64 - www.inverde.be	NL
12/4 – 10 u. 30	Wandeling: Hermann-Debroux – Mellaerts	Vrienden van Zoniën	02/478.27.22 of 0479/47.62.42	FR
12/4	Op zoek naar Alcedo en zijn vrienden. (Verrekijker gewenst) 14u Parking Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde		NL
16/4 – 10 u.	Wandeling: Watermaal Keymplein – Fort Jaco	Vrienden van Zoniën	02/478.27.22 of 0479/47.62.42	FR
25/4 – 14 u.	Station NMBS Bosvoorde : Verbodering Vrienden van Zoniën met andere verenigingen die Zoniën verdedigen	Vrienden van Zoniën	soignes@versatel.be	FR
26/4 – 10 - 18 u.	Erfgoed Feest Turn en Tassis	Vrienden van Zoniën	soignes@versatel.be	FR
Mei				
2/5 – 14 u.	Botanische wandeling Rood Klooster (restaurant)	Vrienden van Zoniën	02/478.27.22 of 0479/47.62.42	
3/5 – 9 u. 30	Natuurwandeling in Bosvoorde	COWB	0478/550.424 - info@cowb.be – www.cowb.be	FR
10/5 – 14 u.	Kleine plantjes in het Zoniënwoud Start aan het Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde	www.ngz.be	NL
21/5 – 10 u.	Wandeling: Bosvoorde NMBS station – Groenendaal – Wienerplein	Vrienden van Zoniën	02/478.27.22 of 0479/47.62.42	FR
23/5 – 14 u. 30	Botanische wandeling	COWB	0494/699.358 - moniquehars@yahoo.fr – www.cowb.be	FR
Juni				
7/6 – 9 u. 30	Natuurwandeling in Bosvoorde	COWB	0478/550.424 - info@cowb.be – www.cowb.be	FR
7/6 – 10 u. 30	De juiste boom op de juiste plek, lezing in het kader van de Zondagen van het Museum Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2 te 1560 Hoeilaart. Vooraf inschrijven via www.inverde.be	Inverde	02/657.93.64 www.inverde.be	NL
14/6 – 10 u. 30	Wandeling: Bosvoorde NMBS station – Groenendaal – Wienerplein	Vrienden van Zoniën	02/478.27.22 of 0479/47.62.42	FR
14/6 – 14 u.	Zoniënwoud, meer dan alleen bos: grasland en waterbeheer in Groenendaal. Start aan het Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde	www.ngz.be	NL
Juli				
12/7 – 14 u.	Met de boswachter achter de schermen Start aan het Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde	www.ngz.be	NL
Augustus				
9/8 – 14 u.	Waar ontspringt de IJse? Start aan het Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde	www.ngz.be	NL
23/8 – 10 - 12 u. 23/8 – 14 - 17 u.	Ontdekkingstocht naar paddenstoelen. Lorreinedreef, 1ste parking links komende van Brussel Parking sportcentrum ADEPS en onder brug Drie Fonteinen	Vrienden van Zoniën i.s.m. Cercle de Mycologie Bxl.	soignes@versatel.be	FR
September				
13/09 – 14 u.	Verhalen uit het grote bos Start aan het Bosmuseum Jan van Ruusbroec, Duboislaan 2, 1560 Hoeilaart	NGZ i.s.m. Inverde	www.ngz.be	NL
20/9 – 10 - ±12 u. 14 - ±17 u.	Ontdekkingstocht naar paddenstoelen. Lorreinedreef, 1ste parking links komende van Brussel. Parking sportcentrum ADEPS en onder brug Drie Fonteinen	Amis de Soignes avec Cercle de Mycologie Bxl.	soignes@versatel.be	FR

Zicht op Zoniën werd gerealiseerd door Natuurgroepering Zoniënwoud vzw, Inverde vzw, het Beheer van de Koninklijke Schenking, Regiokantoor Groenendaal, Agentschap voor Natuur en Bos en Leefmilieu Brussel - BIM.

Informatie: Regiokantoor Groenendaal, tel. 02 658 24 60
Leefmilieu Brussel - BIM - Info Leefmilieu, tel: 02 775 75 75 of www.ibgebim.be

V.U.: Dirk Bogaert, Kon. Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel
J.P. Hannequart & E. Schamp - Gulledele 100 - 1200 Brussel

Lay-out & Druk: Drukkerij van Hoeilaart, 02 657 03 04 - info@serrist.com - www.serrist.com

Redactie en coördinatie: www.pantarein.be

De Koninklijke Schenking